

Göteborgs Arkader - "Affärspalatset invigt idag

2019-10-15

Konsul Gustaf Bolanders storslagna tanke att i hjertat af Göteborg uppföra ett staden värdigt, tidsenligt affärspalats är i dag förverkligad i och med invigningen af Göteborgs Arkader.

Idén, hemtad från de stora världsstäderna, vann från början den anklang förslagets upphofsman gifvetvis tänkt sig. I eget namn inköpte konsul Bolander under sommaren 1897 de fastigheter som omfatta det af Östra- och Södra Hamngatorna samt Drottninggatan begränsade kvarteret, ett af de »finaste lägena» i Göteborgs »City», och på hösten samma år öfverlät han dessa köp till det då färdigbildade aktiebolaget »Göteborgs Arkader», hvars styrelse utgöres af hrr G.D. Kennedy, Christian Röhss och Gustaf Bolander.

Bolagets första steg var att inbjuda arkitekterna till en täflan om ritningarna till det tillämnade palatset, och af de inkomna förslagen tilldömde prisnämnden första rummet åt det förslag som insändts af arkitekten Louis Enders.

Därefter utbjöds byggnadens uppförande på entreprenad. Byggmästarefirman I. Dähn erhöll kontraktet, som den utfört på ett för alla parter tillfredsställande sätt: firman har här uppfört ett »monumentum perennius ære» såväl åt sig som åt arkitekt Enders.

Bolagets ursprungliga afsikt hade varit att på hela kvarteret uppföra ett affärskomplex, tudeladt af en passage eller genomgång. Planen strandade därpå att några af de gamla hyresgästerna vägrade att på antagliga villkor uppgifva sina lokaler, och bolaget beslöt att nöja sig med uppförandet af den östra delen af komplexet. Om 3 ¹/₂ år utgå emellertid alla kontrakt och bolaget ämnar då fullända komplexet, som torde blifva ett af de finaste affärspalats som Skandinavien har att uppvisa.

Vår illustration af den nu färdiga östra ; halfvan ger en mycket god föreställning om , dess yttre konturer. Den vestra halfvan, som vetter åt Hamngatorna, skall enligt ritningarna uppföras i sex våningar med stilfulla entréer från de båda Hamngatorna, – det hela krönt af ett ståtligt kupoltorn.

Först år 1904 få vi emellertid se hela komplexet i all dess storslagenhet.

En kort beskrifning af den nu färdiga halfvan torde emellertid ega sitt intresse. Arbetet har nu pågått i 1 ¹/₂ år och vid bygget har hela tiden sysselsatts en arbetsstyrka af, i medeltal, 200 man. Af särskildt intresse är, att under denna byggnads uppförande ej en enda man därvid blifvit på något sätt allvarsamt skadad, hvilket ju vittnar högst fördelaktigt om de försiktighetsåtgärder som vidtagits for att skydda arbetarne.

Såsom bolagets kontrollant har arkitekten C. Übel fungerat; arbetet har för öfrigt ledts af verkmästarne C. Danielsson och S. Höier.

Grundläggningen var en både dyrbar och långvarig operation. I sju månader var en „ stor arbetsstyrka sysselsatt med pålning och i marken nedsattes icke mindre än 10,000 55 fot långa pålar — en hel skog af mastträd!

Efter sålunda verkställd pålning lades en solid betonggrund, hvori stora jämbalkar inbäddades.

Källaren, som ligger till två tredjedelar under vattenytan, är fullkomligt vattentät. Golfvet är af asfalt och grundmuren isolerad med tre olika lag af bly, filt och asfalt.

Det är första gång denna isoleringsmetod, som för tre år sedan patenterades, kommit till användning i vårt land.

I den vidsträckta källaren, som går under hela komplexet, är värmledningsapparaten, som genom ledningar till de i de olika . lokalerna insatta radiatorerna uppvärmer i hela byggnaden. Varmvattenssystemet har antagits och apparaternas insättande har verkställts af ingenjörsfirman Gegerfelt & Weijding.

Uppförandet af den fem våningar höga ^ byggnaden har tagit en tid af ett år. Hufvudentrén, stilfull och värdig, är från Passagen. Man kommer då först in i Café Arkaderna. I första våningen finna vi – dessutom följande firmor: Henrik Ahlberg, manufaktur- och korta varor; Fruktaffären

Pomona; So. Hedenberg j:r: Eskilstuna-smiden, velocipeder, m. m.; Edo. Johansson: skradderiaffär; Luthy & Roséns Elektriska A. B.; J. F. Nordlöf skobutik; Henry Törnsten & C:o: herrekipering, Jacobsson C:o: kongl. hofblomsterhandel. Joh. U. Johansson, borstbinderiaffär; Gustav Hagman: fotografi- och konsthandel; Alb. Lindstrand: musikhandel; Olof Lindstrand j:r: idrottsaffär.

För att komma upp i de högre belägna våningarna kan man antingen begagna sig af de breda, eleganta trapporna af hyflad kalksten på järnstomme med räcken af smidesjärn och öfverliggare af ljuspolerad mahogny, eller också stiger man in i de båda hypereleganta personhissarna, hvilka insatts af Kristianiafirman Kristian Wisbech. Elektrisk drifkraft användes till dessa såväl som till frakthissen inne på gården. I detta sammanhang må anmärkas att allt »elektriskt» arbete utförts af firman Boye & Thoresen.

I andra våningen finna vi A. Sterners Rak- och Frisérsalong; Erik Wesslau & C:o hafva lejonparten af denna våning och få här en expositionslokal utan like; Henr. Törnsten & C:o hafva i denna våning sin syatelier och lagerlokaler.

Hela tredje våningen med undantag af den åt Drottninggatan vettande delen, som innehafves af Oscar Molander: manufaktur en gros, har förhyrts af källarmästaren Ferd. Kortegast, bekant från Grand Hotel, hvarest han varit anställd de sista tio åren. Hr Kortegast är äfven innehafvare af kaféet i första våningen, som står i direkt förbindelse med köksdepartementet i tredje. »Hotel Arkaderna» förfogar i tredje våningen öfver kök, matsal, läs- och rökrum samt ett femtiotal gästrum, badrum m. m. Det säger sig sjelf att alla rummen äro stora, ljusa och väl ventilerade, och Holländska Utstyrselmagasinet svarar för att rummens inredning blir i stil med det hela. Axel Örnberg & C:o hafva insatt ljuskronorna och levererat hotellets glas- och porslinsserverer. De stora köken och tvättstugorna äro naturligtvis ultramoderna och särskild uppmärksamhet väcker den storartade spiseln hvarifrån allt godt skall komma — och en särdeles praktisk torkugn.

I fjerde våningen har d:r A. Pihl inflyttat; de öfriga rummen höra till hotellet. Hela femte våningen består af bostadslägenheter.

Om läsaren ännu orkar följa med på denna vandring, gå vi ännu en trappa upp sedan vi först kastat en blick på mansardvåningen, hvilken kommer att i mon af behof inredas till smärre rum, afsedda för de i byggnaden inrymda affärerna — upp på det asfaltbelagda, platta taket. En herrlig utsikt belönar vår möda, när vi väl kommit hit. Hela Göteborg ligger framför våra fötter och blicken når en klar dag långt ut åt landet.

Två höga torn höja sig öfver huset, svarande emot vestra halfvan, som eljes med sina sex våningars höjd alldeles skulle gömma den östra delen. I det södra tornet I kommer ett tornur att insättas som skall förtälja för de goda göteborgarne »hvad klockan är slagen». I norra tornet är inredd fotografiateljé, som förhryts af fotografen W. Steen-Möller från Halmstad.

Passagen är belagd med asfalt, hvaremot ekonomigården och golfven i förstugor och passager äro belagda med Victoriaplattor. Till fasaderna åt gatorna och passagen har användts dels gul Skromberga facadsten med band af andra färger, dels finhuggen kalksten, stampad cement och granit.

Allt asfaltarbetet har utförts af en Hamburgerfirma.

Mansarden och tornen äro täckta med zinkplåt och Grythyttteverks skiffer.

Fönstema i första och andra våningarna äro försedda med spegelglas, i tredje våningen med dubbeltjockt glas i bågar och i öfriga våningar med vanligt glas. Allt glasarbete har levererats af firman Louis Fehn. Allt vatten- och gasledningsarbete har utförts af A. J. G. Bissmarck & Co, tapeterna äro levererade af Joh. Ol. Andréen måleri- och dekorationsarbetet af firman C. W. Vinberg & Co; stuccatörsarbetet af H. R. Rehder, järnbjelkar m. m. hafva levererats af firman Andersson & Lindberg; slutligen har bildhuggarearbetet på fasaden i sand- och kalksten utförts af Yxhults stenhuggeri, Anderson & Almström.

Byggnadskomplexets betydelse och utsträckning kan bäst förstås däraf att det i nästa års bevillning kommer att taxeras till — två och en half millioner kronor, taxeringen baserad på nu uppgjorda hyreskontrakt.” (Ur: Göteborgs Aftonblad 4 oktober 1899). Texten är tidigare publicerad på goteborgshistoria.se

Bilden i sidhuvudet är hämtad ur Göteborgs Aftonblad 4 oktober 1899.